წელიწადი მეორე. ფასი 5 კაპ. ოთხშაბათი, 30 მარტი 1916 წ. № 71

საქართველო

ხელი მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება „საქართველოს“ redakciisa და კანტორაში ყოველდღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9—3-მდე. ხელმოწერილი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი ბეჭდვა წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობანი.
redakcia და კანტორა იმყოფება: თბილისში, მოსკოვის ქუჩაზე, № 4.
ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ, редакція „Сакартвело“, поч. ящикъ № 76

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი ქართული ანბანით ერთ სვეტ-მეტრზე 1 პატარა ხაზი 15 კაპ. ფასად. ერთ ფანჯარაზე—10 კ., კაჟკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პატარა 1 გვ. ეღირება 40 კ. 4-ზე 20 კ., ტექსტში—60 კ. სამგზოვიანო განცხადება თითოჯერ სიღამის 4 საათამდე ღირს 3 მან., 4 საათის შემდეგ (მიიღება მხოლ. გაბაშვილის შესახვევში, ა. კალანდაძის სტამბაში ეღირება 4 მ.
დამატებანი № ღირს ყველგან 7 კაპ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო, საეკონომიო და სალიტერატურო გაზეთი

წელიწადი მეორე. **საქართველო** წელიწადი მეორე.

უარეთიოდ ღირს: ყოველ-კვირეულ სოროთებიან დამატებით ერთის წლით 8 მ. 50 კ. 6 თვით—4 მ. 50 კ. 3 თვით—2 მ. 50 კ. 1 თვით—80 კ. თვიურად ხელის მოწერა შეიძლება მხოლოდ თვის პირველიდან პირამდე.
პრაქტიკაზე: წლიურად—10 მ. ხელის მოწერისას 5 მ. 1 მოისამდე—5 მ.
გაზეთი ყველა პრემიებით 9 მანეთად დაეთმობა, ვინც ფულს ამოავლიებენ სრულად შემოიტანს.
სამგზოვიარო განცხადება ჩვეულებრივის ზომისა ღირს 3 მან. ნაშუადღევის 4 საათის შემდეგ 4—8 მან.
გაზეთის კანტორა ღიაა დილით—9—3 საათამდე საღამოთი—5—7 საათამდე.
ფოსტის მისამართი: Тифлисъ. Московская ул. № 4, домъ Габаева. Почтовый ящикъ № 76.
რედაქტორ-გამომცემელი **სანდრო შანშიაშვილი.**

„ახალი კლუბი“

ოთხშაბათს, 30 მარტს 1916 წ., ქართული დრამატიული საზოგადოება თავის ნივთიერ ქონებათა გასაძლიერებლად გამართავს

საღამო-ს

შემდეგის პროგრამით:

I. **„რას მინახავს ვეღარ ნახავ“**

რომელსაც დასდგამს რეჟისორი ალ. წულუნაია. მონაწილენი: ქ.ქ. **ქეთ. ანდრონიკაშვილისა**, და სკენის მოყვარე ქალი და კაცნი.

II. **ვასილ ჩიკოვას** მონაწილეობით მინიატიური რუსული ენაზე.

III. **საკონცერტო განყოფილება.** მონაწილეობენ ოპერის სო�.ეთ. ძალები.

IV. **დიდი საინტერესო კაბარე ზალაში და საზოგადოო როტონდაში, რომელიც საგანგებოდ იქნება მორთული ხალიჩებითა და ვარდ ყვავილებით.** ცეკვა-თამაში ოფიციანტ ეფიროპელი, ავტ.ეთ ეროპეული, ყვავილები, კითხვები და სხვა გასართობები.

3 პრემია საუკეთესო ეროვნულ ტანისამოსისათვის.

ბილეთების ფასი 2 მ. და 50 კაპ. დაკეთდა შეიძლება „ახალ კლუბის“ კასსაში ყოველ დღე 10—2½ სამდე და საღ. 7—11 სამდე.

დასაწყისი საღამოს 9 საათზე.

იმავე კასსაში შეიძლება დაკეთდეს საკაბეშმო მაგიდებისა, როგორც როტონდაში, აგრეთვე დიდ დარბაზში.

ადმინისტრაცია ქართ. დრამ. საზ. გამგეობისა.

გამგე-დიასახლისი ეკ. ვ. ი ერისთავისა.

თბილისის ქალაქის თვითმართველობა

ქალაქის თვითმმართველობა ამით ატყობენ, რომ ხუთი ასოლისთვის საჯარო ვაჭრობაა დანიშნული წყალ-საღებ მიწების გასაყენებ სამუშაოების გასაკეთებლად. სამუშაო სულ ხუთი ათასი მანეთის ღირებულებისა და უნდა მთავარ-დეს წლის განმავლობაში

პირობები გაგება შეიძლება საწყალსადენო განყოფილების კანცელარიაში დღის 11—12 საათამდის.

(2—78—2)

ვაგზლის სამკურნალოში

(ზიხინოვის ვაგზლის აფთიაქის გვერდით)

სამკურნალოს ყველა ექიმებმა კვლავ განაახლეს ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 11—2 საათამდე.

აგრეთვე ექიმი—ქალი **მარ. კონ. იოსეფიანისა** მიიღებს **დედათა ნნეულებით** ავადმყოფთ დილის 10—11 საათამდე.

(თ.—126—13)

ხარფუხის საზოგადო კლუბი

(ზიხინოვის ბაღის პროსპექტი № 129)

ოთხშაბათს, 30 მარტს, **სინემატოგრაფი**
ხუთშაბათს, 31 მარტს, **სიმეგიანი ორკესტრი**
პარასკევს, 1 აპრილს, **საზანდარი**

დასაწყისი საღამოს 8½ საათზედ.

ბუფეტ-რესტორანი შედიან საზოგადო წესით.

(3-144-)

ექიმი

მ. დ. წინამძღვრიშვილი

ყ. **ორდინატორი ბარკოვის** უნივერსიტეტისა სამედიცინო ინსტიტუტის კლინიკებისა გადმოვიდა თბილისში და იღებს **შინაგან ნნეულებიან** ავადმყოფებს: გულისა, ფილტვებისა და სისხლის ნნეულებებიან სპეციალურად, საღამოს 5—7 საათამდე, მიხეილის ქ. № 36, მეორე სართული.

ექიმი-დოსტაქარი

მ. მ. მუსაკაძე

იღებს ავადმყოფთ საღამოს 5—6 საათ. მისამართი: ეკუთხე კირიჩნი და დიდი მთავრის ქუჩისა, სახლი სვანიშვილისა; შესავალი დიდი მთავრის ქუჩიდან № 67 ოფიცერთა ეკონომიური საზოგადოების შენობის პირდაპირ. ტელეფონი № 5—77.

დოქტორი მედიცინისა

მოსე ანთონიოსის ძე

კალანდარიშვილი

უმფროსი ექიმი თბ. კადეტთა კორპუსისა.

მაგშვილ, შინაგან და ქირურგიულ ნნეულებიანს ავადმყოფებს. იღებს ყოველ დღე საღამოს 5—7 საათ. ოლღის ქუჩა, № 3, სახლი მელიქ-აზარიანესისა.

ტელეფონი, 17—21.

გოლოვინის პრ. და სამხედრო ქუჩის კუთხეში, ფოსტა-ტელეგრაფის პირდაპირ გიბსნა

ახალი აფთიაქი

პრაქტიკოზოლის ახალდიანისა

ქ. ბაქოში

ღვინით ვაჭრობა „მელაანი“

თ. ი. ზ. ანდრონიკაშვილი და ამხ.

იშოვება საუკეთესო კახური ღვინები

(112—ფ.)

საუკეთესო კახური

ღვინის საწყობი

ადამ ზურაბის ძის

ბერელაშვილისა

მოთავსებულია მიხეილის ქუჩაზე № 5. საკუთარი სახლი.

(102—ფ.)

სასტუმრო „ავრორა“

ახლად შეკეთებული, მდიდრულად მოკრთული ნოვრანი. უაღრესი სიფაქიზე. ელექტრონის განათება

ქალაქის შუაგულში, გორნოოლის ბაღლის მახლობლად

ნომრები ყველასათვის ხელმისაწვდომ ფასებზია.

თვიურ მდგომარეობს უანდაკლებითი ეთვიმბათ.

სასტუმროსთან მოწყობილია სამზარეულო, ვანები თბილი და სიცივე წყლით.

თბილისი, მიხეილის ქუჩა № 5. ტელეფონი 12—85.

ფეშის საწყობი

ნიკოლოზ იოს. ჭრელაშვილისა

ანდრიას ქუჩა, № 87. საუკეთესო ღინესები შეშა

ყველასათვის ხელმისაწვდომ ფასში

საკუთარი ტყიდან

საწყობს აქვს გადამზიდავი ურმები და კირსრულობს შინ მიტანასაც

(103—ფ.) ტელეფონი 5—96.

სავალანტერიო მაღაზია

ერ. ივ. ჭავჭანიძისა და ი. ი. გველესიანისა

იმყოფება შუა ბაზარში, მანთაშევის ქარავსლაში.

იშოვება ფოსტელეგანი სანალანტერიო საუკეთესო საქონელი:

ჩულქუფლობა, ქოლგები და სხვა ახალ მოდის საქონელი

(101—ფ.)

სამეცნიერო-პედაგოგიური და სალიტერატურო ყოველკვირეული ჟურნალი

„სკოლა და ოჯახი“

სამი აპრილიდან გამოვა ქუთაისში შემდეგის პროგრამით: პედაგოგიკა, ოჯახური აღზრდა, ჰიგიენა, განათლება სკოლის გარეშე, ჩვენი სკოლა, უცხოთის სკოლა, სახალხო მასწავლებელთა შორის, პროზა და პოეზია, ჩვენი მხარეკრიტიკა და ბიბლიოგრაფია, ანთხეა-ესპანეთი, მოღვაწეთა სურათები და ბიოგრაფიანი. ჟურნალი თანამშრომლობა აღუვიდიქეს ჩვენმა ცნობილმა პედაგოგებმა და ლიტერატორებმა. ჟურნალი ეღირება ამა წლის დასვლეთამდი ოთხი მანეთი, ცალკე ნომერი ორი შაურა. ფული და წერილები გამოგზავნება შემდეგი მისამართით: ქუთაისი, ხახნის წინ, ქალაქის შესამე სკოლა (ტუონალასთვის). აქვე შეიძლება რედაქტორის ნახვა ყოველ დღე ვარდა კვირა-უქმეებისა პირველ სათამდი. უსაზოო წერილებს ეურ მივიღებთ.
რედაქტორ-გამომცემელი **ვლ. ნაცვლიშვილი.**

ომის ამბები

ომის დეკეშები

უმაღლეს მთავარსარდლის შტაბისა.

პეტროგრადი, 28 მარტი. ოფიციალი. დასავლეთი ახალეზი. მდ. ფენის ფრონტზე თოფისა და საარტილერიო სროლა. ბევრს ადგილებს გერმანელები შეეცადნენ თავიანთი ხსრილები გაეუმჯობესებინათ, მაგრამ რუსებმა ხელი შეუშალეს. გერმანელთა ჰაეროპლანებმა ყუმბარები ჩამოაყარეს სადგ. რეგერსპოფისა და დვინსკის რაიონებში. ვიშნევეს ტბის ჩრდილოალმოსავლეთით გერმანელთა არტილერია მეტს სიცხოველეს იჩენდა. ოგინის არხში ჰაეროპლანებიდან ყუმბარები ჩამოაყარეს გერმანელებმა. სოფ. კომორის რაიონში, პინსკის სამხრეთდასავლეთით, გერმანელები ჯგუფ-ჯგუფად მოსცურდნენ ნავებით, მაგრამ **უუფაცეულ** იქმნენ. სტარიის ქვემოდ რუსებმა ხელი იგდეს მტრის ერთი თხრილი. რამდენიმე ტყვეც წამოუყვანია.

კავკასიის ახალეზი. ბაიბურდის მიმართულებით რუსის ჯარმა უკუ აგდო ოსმალთა ძალნები. ოსმალები შეეცადნენ კონტრიერაში მოეტანათ, მაგრამ მოგერეულ იქმნენ. ამთ დიდი ზარალი მოუვიდათ. რუკები ღრმა თოვლს მიარღვევენენ. დიარაქერის მიმართულებით რუსებმა დიდათ შეავიწროვეს ოსმალები გოიბუკის ღელეში. ბითლისის მიმართულებით ოსმალებმა რამდენიმეჯერ იერიში მოიტანეს.

პარიზი, 28 მარტი. დღისით მოსული ცნობა. მაასის დასავლეთით მთელი ღამის განმავლობაში სასტიკი სარტილერიული სროლა იყო. ჩვენს წინაშ.ედ, განსაკუთრებით „304“ მაღლობის თავზე. გუშინ შეღამებისას გერმანელებმა იერიში მოიტანეს მორტაჰოშზე, იერიში მოგერიებულ იქმნა დიდის მსხვერპლით, თუმცა გერმანელებმა მინც მოახერხეს „295“ მაღლობისკენ 500 მეტრზე წამოწევა. ამასთანავე ტყვეც წამოვიყვანეთ ასი კაცი. მაასის აღმოსავლეთით მთელ ღამის განმავლობაში სასტიკი ბრძოლა იყო ლიფორტუნის ტყეში. სენ-მარტინში, ვაშერიფელის აღმოსავლეთით, ჩვენ წაგიწევთ გერმანელთა თხრილების გასწვრივ, სოფ. დეუმონის სამხრეთით. ვეფრში გერმანელებმა ზარბაზნები დაუშინეს მაასის ფერდობზე მდებარე სოფლებს. დანარჩენს ფრონტზე საგულისხმიერო არა მომხდარა-რა. მტკიცდება, რომ 27 მარტის ბრძოლაში ვერდენთან გერმანელებმა პირველად შეუტეს 20 კილომეტრის მანძილზე იერიშით. მიუხედავად ამისა გერმანელთ არსებით გამარჯვებისათვის არსად მიუღწეიათ, განსაკუთრებით მაშინ, თუ მხედველობაში მივიღებთ აუწერელს ზარალს და იმ დაზოიკოთა ვეგმებსა, რითაც დაფენილია ჩვენი თხრილების წინა რიგი.

პარიზი, 27 მარტი საღამოს ცნობა. არგონებში ჩვენი ზარაბზნების მკაცრი სროლა. მონოკოფონ-ნანტოლლუს მიდამოებში ჩვენმა მძიმე ზარბაზნებმა დაუშინეს შეჯგუფული მტრის ჯარს. „285“ სიმაღლესთან ჩვენ ნაღმი ავაფეთქეთ. მტრის თხრილები და ერთი პატარა ხიდი დავანგრიეთ. მდ. მაასიდან დასავლეთით, ავოკურ-კოეშერის ხაჰით სასტიკი ბრძოლა იყო მთელი დღის განმავლობაში, რომელშაც მდინარის მარჯვენა მხარეზედაც იჩინა თავი. ბეტანკურთან წინ წაწეული დაეიბიეთ და ბრძოლის ხაზი გავაფართოეთ ავოკურის სიმაგრიიდან „304“ დასავლეთის მაღლობამდე და მდინარე ფორტიდან ოკურის ჩრდილოეთ-აღმოსავლეთისაკენ. ეს ხაზი უერთდება ბრძოლის ასპარეზს სამხრეთით ბეტანკურ-ენ-ბეტანკურ-შატანკურ გზებს. მთელს ამ ხაზზე მტერმა მკაცრი იერიში მოიტანა, მაგრამ უნაყოფოდ. გერმანელთა შეტეცამ მორტომ—კოეშერთან უნაყოფოდ ჩაიარა. მტრის რაზმი კოეშერის ტყესთან ჩვენს ტყეიის მფრქვეელ და ზარაბაზნის ცეცხლს შეეჯიბრა და დიდი ზარალი გაიფანტა. მტრის შეტეცამ მორტომმითანაც უნაყოფოდ ჩაიარა. ავოკურის ტყიდან მდ. ფორტამდე ჩვენმა ჯარმა მტერი ყველგან მოიგერია. მტერმა იერიში მოიტანა აგრეთვე ჩვენ სიმაგრეებზე ავოკურის ჩრდილოეთ-აღმოსავლეთით. აქ მტერმა ერთხანს ჩვენი თხრილი ხელთ იგდო, მაგრამ კონტრ-იერიშით მაალ გავდეკნეთ. მდ. მაასის აღმოსავლეთით მტრის ზარაბაზნები ახმაურდა. მათ დაუშინეს ყუმბარები ჩვენ სიმაგრეებს პუავრის სიმაღლეს, დეუმონეოს მიდამოებში და ჩვენ ბრძოლის ხაზს. ქვეითი ჯარის შეტეცა არ მომხდარა. ვეფრთან დრო გამოშვებიო ზარბაზნების სროლაა.

რომი, 27 მარტი. ოფიციალი. ისტიკოს და ვორნიიდან ჩრდილოდ-დასავლეთ მიდამოებში საარტილერიო ბრძოლაა. ვოდიღესთან ტყეიდ 131 ჯარის კაცი და 5 ოფიცერი წაეიყვანეთ. მტერმა იერიში მოიტანა, მაგრამ დიდის ზარალით უკუეგდეთ. გამორიკეა, რომ ჩვენმა დირიგაბლმა ოჩჩონთან ყუმბარებინი ცეცხლი გაუჩინა სურსათის საწყობს.

ბაგდადი, 27 მარტი. ბელგეთის ოფიციალი ცნობა. ბელგეთის ასპარეზზე, განსაკუთრებით დიქსმიუდგესთან, ზარბაზნის მეკარი ბრძოლაა. სტეეფსტეეტტესთან ხელის ყუმბარებითაა ბრძოლა.

ჟურნალ-გაზეთებიდან

ვერდენთან ბრძოლა.

პარიზიდან იტყობინებენან: ვერდენთან კვლავ გაცხარებული ბრძოლაა. თებერვლიდან დაწყებული დღემდე ეს მეოთხე მკაცრი შეტევაა. გერმანელებმა ქვეითა ჯარი და არტილერია კვლავ დარაზმული და გაძლიერებული. ამ ხანებში ფრანგებმაც თავიანთ მხრივ სიმაგრეები გააძლიერეს, ისე რომ სრული იმედი აქვთ თავისი ჯარისა. დეუმონის ბაზით ფრანგებს საჭირო ადგილები კიდევ უპარიათ. თუმცა ვერდენთან მდგომარეობა სერიოზულია, მაგრამ იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ფრანგთა ჯარი კვლავ მტერს პასუხს გასცემს.

გერმანეთის და ჰოლანდიის განწყობილება.

ჰაადიან დეპეშით იტყობინებენან: ხმები, ვითომც გერმანეთ-ჰოლანდიის შორის განწყობილება გამწვავებულიყოს, სიმართლეს მოკლებულია. ჰოლანდიამ მხოლოდ ცრუბები მიიღო პარიზის კონფერენციის შესახებ, რის გამოც ყოველ შემთხვევისათვის თავისი ჯარი გაძლიერა. გაზეთები ირწმენენან ვითომც ინგლისს მოეთხოვოს ჰოლანდიისაგან გერმანეთის საზღვრის დაკეტვა.

ინგლისი ჰოლანდის წინააღმდეგ

„Deutsche Tagesaitung“-ი სწერს: ინგლისმა შეიმუშავა გეგმა, თუ როგორ დაარღვიოს ჰოლანდიის ნეიტრალობა. რადგანაც ჰოლანდია ინგლისს ვერ გიგმაკლავდეს, მისი დამოუკიდებლობის მოსპობის საათიც დაკარგესო.

ჰოლანდია მზადებაშია

ხალხის მეფეფარება ნელ-ნელა სცხრება, მთავრობა მაინც მზადებაშია, რადგანაც ახლო მომავალში დიდ ამბებს მოელიან ევროპის ბრძოლის ველზე.

პორტუგალია

ლისაბონიდან იტყობინებიან, მინისტრთა უკანასკნელ კრებაზე, რომელიც რესპუბლიკის პრეზიდენტის თავმჯდომარეობით მოხდა, განიხილეს გეგმა საყოველთაო პოლიტიკური ამნისტიისა.

შვეიცარია

ქენევიდან დეპეშით იტყობინებენან: შვეიცარიის კოოპერატიულ კავშირის გამეიმბამ ხელი მოაწერა გერმანეთის სამხედრო სესხზე 6 მილიონ მარკაზე.

გერმანეთის ზეკალკვეშა ნავები.

ათინიდან იტყობენენან: გერმანელებს ხმელეთა მუა ზღვაში ზეკალკვეშა ნავები გაუშენიერებიათ. ამ გარემოებამ მოკავშირენი საგონებელში ჩააგდო. აფატტიელებს და გერმანელებს ზეკალკვეშა ნავების ზეკალობით კოროფეს და სანტიკვარანტის გარშემო ნაღმები ჩაუწყვიათ. მოკავშირეთა გემები ამ ნაღმების მოსაშიშის ცდილობენენ.

ალბანეთი.

„Daily Chronicle“-ს ათინიდან სწერენ: ელასასსაზმი შესდგა ალბანეთის ახალი მთავრობა ამეიფ-ფაშას თაოსნობით, რომელიც ბრინც ვიდის დროს ალბანეთის მთავრობის წევრად ითვლებოდა.

ალბანეთის ამ ნაწილში, რომელიც გერმანეთის მოკავშირეებმა დაიკარეს, დიდი მეშოთაბა ამის შესახებ, რომ როგორმე ალბანეთის ტატტენ დასვან ბუფაგარეთის მეფის უფროსი შვილი ბატონიშვილი კირილე.

დაფუძნულ გეშეების რიცხვი.

„Times“-ში იდებიალი ბრიჯი სწერს: მოკავშირეთა სასელმწიფოების საეკონომიო გემების დაფუძნულთა რიცხვი

ომის დაწყებიდან მარტის ათამდე ოდრო: ინგლისმა თავისი გემების რაოდენობა 4 პროც. დაკარგა, საფრანგეთმა—4 პროც., რუსეთმა—3 პროც., იტალიამ—3 პროც.

კოვნიში ცხოვრება

ვილნოდან მოსული კაცი გადმოგვცემს: კოვნიმ მოლად გერმანული სახე მიიღო. მთავრობის განკარგულებანი იწერება გერმანულ, პოლონურ, ლიტფურ და ებრაელთა ენებზე. რუსულად ლაპარაკი აკრძალულია. კოვნის ქუჩებს სახელები გამოუცვლიეს. მაგ.: ფმთავრეს ქუჩას ვილენსკის სახელი ჰქვია. ამის გარდა შემდეგნი: ბერდენშტრაის, ბულგარეთის, დარდანელის, ცეპპელინის, გოიტს, ბეთმეგენის, ბისმარკის და სხვა გამოჩენილთა სახელოვნის ქუჩებს. სხვათა შორის არის ლ. ტოლსტოის სახელოვნის ქუჩაც.

რუსეთის დავალიანება.

სრულიად რუსეთის ქალაქთა მეოთხე ყრილობაზე პროფესორ მანუილოვს მოხსენება წაუკითხია მეომარ სახელმწიფოთა დავალიანების შესახებ. კერძოდ რუსეთის მდგომარეობა ასეთია: რუსეთი ყოველ დღე ჰხარჯავს 31 მილიონ მანეთს. რუსეთის მთელი ვალი ამ წლის პირველ თებერვალდე ყოფილი 28 მილიარდს; ომამდე მას ხხოლოდ რვა მილიარდი მანეთი ემართა. ორთა შეა რიცხვით რუსეთში კაცის თავზე ომამდე 50 მანეთი ვალი მოდიოდა, ეხლა კი იგი 162 მანეთს აღწევს.

სალონიკი.

პარიზიდან იტყობინებიან: ნეიტრალი პრესა აღნიშნავს; გერმანელ-ბულგარელთა შეტევა სალონიკთან დაიწყო. ამ გვარ ცნობას გაზეთი „Journal"-ი იდასტურებს.

ბერძნეზნის და იტალიელების შეტაკება.

ბუქარესტიდან მოსულ ცნობებით, ჩრდილოეთ ეპირთან ბერძენეთი დიდ ძალას აგროვებენ, რომ იტალიელებს წინააღმდეგობა გაუწიონ, თუ იგინი განიზრახავენ ეპირისაკენ წინ წაწევას. როგორც ხმები გავრცელდა, ბერძენეთს უკვე შეხლა მოუხდათ იტალელებთან, რომლებიც ეპირის საზღვართან გამოჩნდნენ.

ბრძოლის ველზე

პოლკოვნიკი რეპნიგტონი „ტაიმსის" ფურცლებზე ფრიად სიმპატიურ მიმოხილვას თავსეკნის ვერდენის ოპერაციის შესახებ. იგი აღფრთოვანებით იხსენებს გენერალ პეტინს, თავთავ ციხის სახელოვან დამცველს, აქებს ფრანგთა ჯარების სიმამაცეს, მათს არტილერიას, განსაკუთრებით ფრანგ მებრძოლთა სულიერს აღფრთოვანებას. ფრანგებო, ვვეუბნება იგი, დარწმუნებულნი არიან საბოლოოო გამარჯვებაშია და ამ რწმენას ერთსულოვანად განამტკიცებენ ციხის ყველანაირ შუაო..„რა თქმა უნდა,—დასძენს ბოლოს ეს ცნობილი სამხედრო მიმმხილველი,—ეს კიდევ იმას არ ნიშნავს, რომ უკმეხად ეუფროთ გერმანელთა ძლიერებასა. გერმანეთის სამხედრო მეკარნიმი ჯერ კიდევ მრიხსნენ მოწინააღმდეგეი ჩვენი და ჩვენი მოკავშირეებისაო". შემდეგ განიხილავს ჯართა განაწილებას, აღნიშნავს, ვერდენთან მათ 40 დივიზია უყენიათ, ხოლო ინგლისელთა ჯარების წინააღმდეგ 44 დივიზია, დანარჩენ ადგილებში უფრო ნაკლები ძალები ჰყავსო. მას აკეთებს ერთი გარემოება, რატომ ინგლისელები არ იდროვებენ და იერიშს თვითვე არ მიიტანენო. მართლაც განსაკვირებელია გენერალისიმუს ეოფრის ასეთი სასტიკი გარდაწყვეტილება. მისი ხასიათის სიმტკიცე უნდა სასწაულად ჩაითვალოს. იმ დროს, როდესაც მთელი ყურადღება მთელი მსოფლიოსი მოჯადვულია ვერდენთან და, შესაძლებელია, ამ ხაზოგადო ჰიპნოზმა თვითვე შეიპყრო მოიერშენი, ჩვენ არ ვხედავთ გენერალისიმუს ეოფრის განკარგულებას ფართო დემონსტრაციები მაინც მოახდინოს თუნდა ინგლისელთა ჯარებთან, რომ ამენელი ხელი შეუშალონ იერიშში, რამაც ამ ბოლო ხანს მეტად და მეტად ფართო ხასიათი მიიღო.

როგორც დღეანდელ ბილიუტენენტიდან დაკინახავთ ვერდენის გარშემო გერმანელეთი მთელ 20 კილომეტრის მანძილზე დაფუყვეთათ იერიშები 27 მარტიდან. „ესეთი ენერგიული და ფართო მასშტაბით შემოტეეა ვერდენის გარშემო მხოლოდ პირველად მოახრეხსო", ნათქვამია დღეანდელ ოფიციალურ მოხსენებაში. განსაკუთრებით მკაცრი იერიშები მიეტანოთ დასავლეთით, სახელდობრ მორტაჰოის მაღლობის წინ, სადაც გერმანელნი ღიდი მსხვერპლის განწირვის შემდეგ მხოლოდ პირველ თხრილებს მიეახლოვდნენ "295" მაღლობთან, მათი წარმატება 500 მეტრით შეფარგალეთ. თუ რა მნიშვნელოვანია »295« მაღლობი ამ რაიონისთვის, ვვეხსომებიმ ამ სამი კვირის წინად გერმანელთა და ფრანგთა სამხედრო შტაბის კამათიდან, „295" მაღლობი კი არ აიღეს, არამედ, „265", ესე-იგი, გადადგიტიანეთ, განგებ შეცდომა მოიყვანეს, რომ გამაოგვება უფრო ეფექტიანი მოეჩვენებინათ გერმანელთათვისაო. ფრანგთა მთავარი შტაბი იმ დროს ამ მაღლობს დიდს მნიშვნელობას აკუთვნებდა. იგი მნიშვნელოვანია სადღეისოდაც და ვიტყვით თამამად, თუ კი ეს მათ ხელში გადავიდა, ამას მოაყვება თვით მწვერვალ მორტაჰოის გადასვლა და შემდეგ მთელი ვერდენის დასავლეთ ოპერაციის გასაღების კეთილიერის ხელში ჩაგდება, რაიც თავისთავად ხელს შეიწყობს ვერდენის სრულს აღუას შემოტაკვას.

შედარებით ფრანგთა საქმე აღმოსავლეთით უკედ მიდის. აქეთ არამც თუ იგერიებენ გერმანელეთა იერიშებს, კიდევ როდესაღმე დაკარგული ადგილები დაიბრუნეს ვაშეროვიელის ჩრდილოეთით, სოფ. დუმნის სეკტორის მიმართულებით. საზოგადოდ გერმანელთა არტილერიის ცეცხლი ამ აღმოსავლეთ ბუნებრივ სიმაგრეს იმდენად ვერას აკლებს, როგორც დასავლეთით, სადაც მთელი ბეტანკურ-ენ-შაანკიის ხაი თითქმის მთლად ცეცხლში გაჰხვიეს.

საინტერესოა კავკასიის ასპარეზიც. დღეანდელი ბილიუტენენი მთავარი შტაბი აღნიშნავს სხვა და სხვა პუნქტს, საღაც ბედნიერი შეტაკება მოიხდარა, ერთი ბაიბერის მიმართულეთი, სადაც კავკასიის ჯარეს გამაგრებულ პოზიციებიდან გაუფუკეთ ოსმალნი, მეორე თიარბეკრის მიმართულებთ, ერზინჯაკო

ილიასეული მამული. ქართული სასოფლო სამეურნეო საზოგადოება უკვე შუიდა მეშვიდის ილიასეულ საგურამოს მამულში. ჯერ-ჯერობით ბოსტანს აშენებს. მამულსა და ინვენტარს ამ დღეებში ჩაბარებენ წარაკითხეს საზოგადოებისაგან.

ჩამოხრჩობა. 28 მარტს ღამით სისოლოფში მოიყვანეს გაბაზარეული კაკაკოსის სამხედრო-სალოქო სასამართლოსა, რომელმაც ნ. გუკასო

ს ლ. საპარაშვილს და ლ. ა. ორკელაშვილს ჩამოხრჩობა მიუსაჯა ყაზალიბა-მკვლელობისათვის.

არაკეთილინძის სკოლაში, დ. ზოლეგერში სეზონი 20 მაისს იწყება. თავისუფალი ადგილი 30-ზე მეტი არ არის

წარმომადგენლის არჩევა. ხვალ, 31 მარტს, კრება ექნება ქართულ სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოების საბჭოს. სხვა საქმეთა შორის საბჭომ 1 წარმომადგენელი უნდა აირჩიოს საზოგადოების მხრივ მეფის ნაცვლის საბჭოში, რომელიც საერობო თანხას ანაწილებს სხვა და სხვა დაწესებულებათა შორის.

საჯარო ლექციები. ხვალ, 31 მარტს, საღამოს 7½ საათზე, კავკასიელ ქალთა საზოგადოების ბინაზე (გოგოლის ქუჩა, სახ. 64) ექნება ქალი სოფ. ა. თარხანოვისა წაიკითხავს ლექციას შემდეგი სათაურით: „ზნეობრივი აღზრდა ბავშვებისა თანამედროვე პირობებში“. ლექციაზე დასწრება უფასოა.

კახეთის შემნახველ-გამსესხებელ ამხანაგობებმა ფოთოდან მიიღეს 43 ვაგონი ხორცადი. ამ რიცხვიდან გადადებულია გურჯაანიის შემნახ.-გამსესხებელი ამხანაგობისაკენ 11 ვაგონი ხორცადი, კარდენახისათვის 5 ხორცადი და 4 ვაგონი ფქვილი, ანაგისათვის 5 ვაგონი. ვაქრისთვის 7, ბოდბისხეთისთვის 4, ბოდბესათვის 4 და ჯუგაანისთვის 3.

სასუფიერო სემინარიაში მოწაფეთა გამოცდა ამ თვის ბოლოს მოთავდება. 1 აპრილს მოწაფეთეს საზაფხულოდ ითხოვენ.

წალვერში აგარაკის მომწყობ კომისიას დღემდე შემოსულია 2400 მანეთი.

სუხნი ქალაქის ლომბარდს. თბილისის გუბერნატორმა აცნობა ქალაქს გამგეობას, რომ იგი წინააღმდეგი არ არის ქალაქმა ლომბარდის საქმის საწარმოოდ 300 ათასი მანათი სესხად აიღოს.

საკვები და სათესლე მასალა. ქართულმა საქველმოქმედო საზოგადოებამ უკანასკნელ დღეებში მიიღო: 17.000 ფუთი ფქვილი ბალაჯარის ბუნთ, 40.000 ფუთი ფქვილი შავი ზღვით და 12.000 ფუთი ხორბალი და 30.000 ფუთი სიმინდი ისევ შავი ზღვით. 60.000 ფუთი ხორბალი უკვე განაწილებულია სოფლელთა შორის სათესლედ, განსაწილებელია კიდევ 60.000 ფუთი ხორბალი და 3.000 ფუთი სიმინდი.

უსინდისო მოვაჭრენი. ოროფოლ ვეფაკოინბენენ კახეთში ზოგიერთ ვიფაბატონებს ჩაეკეთ გოგირეკ, ფრიგენ ზიგ სიმინდის ფქვილს და ისე ასალებენ ვლეგბებზე. მაგ. ვეოროკანში ძმ. ზაკიაშვილებს ამ დღეებში ჩაუტანეთ 5 ტომარა გოგირდი, აურეგეიათ ზიგ ამდენივე წონა სიმინდის ფქვილი და ფუთი ხუთ თუმნად გაუსალებიათ ვლეგბეზე. იმედია ამ საშუალაო მოვლენას ყურადღებას მიაქცევს ვისაც კერ არს.

ქალაქთა კავშირის კავკასიის განყოფილებასთან მთავრობამ 2 მილიონი მანეთი გადასცა ხარვეზიანებეკენ. მაგრამ რადგან ჯერ ეს ფული ბაკარობას არ გადაეცია დანინნენლებისმებერ და ფული-კი ეხლევეა საჭირო, კავშირის თავჯარსა კომიტეტმა თავისი საკუთარი თანხიდან 1 მილიონი მანეთი გამოუზავნა კავკასიის განყოფილებას.

ინარადის ჩაბარება. თანახმად პოლიციმეისტრის მოწოდებისა ყველა ის პირი ვისაც მეტ საქაკუოდან ბინ ინარადი მოეპოვება იწვევეს ჩაბაროს ეს ინარადი. ამასთან ერთად პოლიციმეისტერი აფრთხილებს, რომ რუსულ „ვინტოეკკაში“ მიეკუმეთ 20 მანეთი ეუცხ სისტემისაში 15 მანეთი, ბოლო ხიშტი—2 მანეთი.

ანდეგრძი. ამ დღეებში გარდაცვალა თბილისის მდიდარი ვაჭარი სეიალნოვი. როგორც ამბობენ, განსვენებულის ქონებეფეზეს გადაეწერებოდა 25,000 მანეთი შესწორონ სოციბთა სხვა და სხვა დაწესებულებას.

შემოიტანეს თბილისში 27 მარტს: ფქვილი 6 ვაგ., ხორბალი 1 ვაგ., შაქარი 1 ვაგ., ფხენილი შაქარი 2 ვაგ., კარტოფილი 1 ვაგ., შუშა 11 ვაგ., ქერი, 1 ვაგ., ნაფთი 4 ვაგ., და გაუწმენდელი ნაფთი 14 ვ-გონი.

გადმდები სენი. ქალაქის საავადმყოფოში ამ ერამდე იწვნენ: ქუნთრუშით 140, ხუნაგინით 14, ყვავილით 2, სახადით 115, საოფლით 9, ფუეკლით 1, გამოუჩკვეელ სენით 3 და ხოლერინით 1 კაცი.

მეომართა ოჯახების დახმარება. ქალაქის მოურავმა შუამდგომლობა აღძრა კაკასიის მთავარ კომიტეტის წინაშე და გადასდგან 10.000 მანეთი მეომართა ოჯახების დასახმარებლად აღდგომის ღღესასწაულებზე.

კვერცხი. ქალაქის გამგეობას გადაუწყვეტია ნახევარი კაპეიკი მოეტატოს კვერცხს ფასს (4 კაპ. ნაცვლად 4½ კაპ. დაეწესოს).

გერონტი ქიქოძის ნაწერების გამოცემა. გერონტი ქიქოძეს განუწარახავს თავისი ნაწერები, შეესტეფლი და შესწორებული, ერთად გამოსცეს რამოდენიმე ტომად. პირველს ტომში პუბლიცისტერი წერილები შედგა, მეორე ესთეტიური, ხოლო მესამეში ფილოსოფიური. წიგნები შემკული იქნება ქართული სტილის ფრონტისპისით და ვინიეტებით.

ქალაქის წყალი. ბაქტერიოლოგიური გამოკვლევით ქალაქის წყალში ხოლერის ვიბრიონები არ აღმოჩნდა.

ჯარისკაცთა სასარგებლოდ გამართულ დღიდან თბილისში შემოსულა სულ 3056 მანეთი.

ფეხსაცმლის საჯარო ვაჭრობა. თბილისში კარგად ცნობილ ფეხსაცმლით მოვაჭრე ბერგოდიეს სავაჭრო კარგა ხანია დაიხეხა. ამიგამად საკონკურსო გამგეობა მის მოვალეებს დააკმაყოფილებლად საჯაროდ ჰყიდის დარჩენილ საქონელს კალოშებს და ქალაქა კაკისა და ბავშვების ფეხსაცმელებს ბიიუმად. საჯარო ვაჭრობა 4 და 5 აპრილს მოხდება, საქონლის განსაჯვა 1 და 2 აპრილს შეიძლება საკონკურსო გამგეობის ბინაზე (საპორის ქუჩა 4).

ქუთაისი.

ქუთაისის ახალი გუბერნატორი გრაფი გუდოვიჩი 27 მარტს ჩამოვიდა ქუთაისს.

— ძველი გუბერნატორი კამერ იუნკერი ბ-ნი პოტლოვი ვიემგზავრა ქუთაისიდან 28 მარტს.

— როგორც ფიგიგეთ, ქუთაისის ვიცე გუბერნატორად ინიშნება პოდპოლკოვნიკი გრაფი ალსუფიევი.

— ქუთაისის ქალაქის მოურავი ბ-ნი ი. ბ. ჩიქოვანი მიიწვიეს თბილისში 26 აპრილისათვის სადაც ის მიიღებს მონაშენლოებას კაკასიის ერობის საკიბის გარჩევაში.

— თბილისის სამოსამართლო პალატამ უფერადდებოდ დასტოვა ინ. მიხაილოვის საჩივარი, რომელიც ქუთაისის ქალაქის თვითმართველობას 6000 მანეთს ედავებოდა. ქალაქის ინტერესებს იცავდა ნოფიკი ვეეკილი ს. ჯაფარიძე და ი. ნიკარაძე.

— 31 მარტისათვის, დანიშნულია ქუთაისის საფრთიერთო ნეობის ეეეკლისაგან დამზღვევე საზოგადოების წევრთა საზოგადო კრება.

— ეს ერთ კეირაზე მეტია ქუთაისში ჩაიკოესისა და ბეგობაეგოვის თაოსნობით იმართება ოპერები.

— ხუთშაბათს, 31 მარტს, ქუთაისს თვითმართველობის დარბაზში დანიშნულია კაკასიის ქლეკთან მებრძოლ საზოგადოების ქუთაისის განყოფილების წევრთა კრება.

— ქუთაისის მეტროებმა: იასონ ბაბილიამ, იაზონ ბაკრაძემ, მელიტონ დოლაბერიძემ, ნიკოლოზ მაღალიამ და ივანე მახეოლაძემ შუამდგომლობა აღძიეს ქუთაისის გუბერნატორის წინაშე, ნება დართოს დაარსონ ქუთაისში მეშოთა ატელიერ „ლამპარი“.

სურაბი.

სურამის ლრამატიულ საზოგადოების საზოგადო კრება მოხდება ამ წლის აპრილის ორს (2 აპრილს) საღამოს 7 საათზე სურამის კლუბის დარბაზში ახალი გამგეობის ასარჩევად. სასურველია, რაც შეიძლება მეტი წევრი დაესწროს.

დ. ჩოხატაური.

მარტის 23-ს ჩამოვიდა ქ. ოზურგეთის მაზრის უფროსი, რომელმაც მოიკლიდ შეკრებილ ხალხთან, დღეეანდელი გაკრიკეველი დდეგმარეობის შესახებ დიდხანს ილაპარაკა და აღუთქვა: თბილისში მივდივარ და ყოველივე საქმეს მოვაწესრიგებ და ტანჯვას შეგიმსუბუქებთო. საზოგადოებამ ერთხმად მადლობა გადაუხადა და, ამასთანავე, წარუდგინა სია, რომელ სოფელს რა, ან რამენი სჭირდებოდა. საერთო მოთხოვნილებას კი სიმინდი და ზაბიამანი შეადგენდა.

— ქუთაისის გუბერნიის სამოეკეთო სკოლების ინსპექტორმა სინსკიმ, ამავე სკოლების ზედამხედველის ჩაბაძის თანხლებით, ჩოხატაურის რაიონის სამრეკლო სკოლების რევიზია მოახდინა.

— ალსანიშნავია, რომ ადგილობრივ უმაღლეს დაწყებითი სკოლის გალოსის ქართველი მასწავლებელი ქართველ მოწაფეებს რუსულად აგალობებს ეკლესიაში.

ოზურგეთი. (ზემო ქართლი).

18 მარტს აქ მოხდა მამასახლისის არჩევა ოსიაურის საზოგადოების. ირჩიეს ერთხმად ბ-ნი თ. ჩალაძე. ბ-ნი ჩალაძე მეტად კეთილი და პატიოსანი კაცია, მასთან მართლმსაჯული, მიუდგომელი, მშვიდობიანობის ჩამოგდები ხალხში, ერთი სიტყვით ყოველივე სიკეთით სავსე და მეტთან დაინტერესებული თავისი მომმეთა ბედით. ხალხს მისი დიდი იმედი აქვს, რომ იგი ჩამოგდებს თავის საზოგადოებაში მყოფარ ცხოვრებას და გაასწორებდეს ხალხს ყოველივე მავნე ბარბიდან და ხალხს მისცემს საშუალებას ნაყოფიერათ იმუშაოს.

აპაპი ჩხენკელის სიტყვა

24 მარტს სახელმწიფო სათათბიროს სხდომაზე **აპაპის** თათბაზე ა. ჩხენკელმა ილაპარაკა. სხვათა შორის სთქვა: ეხლანდელი მეფის ნაცვალი მომბრეა, აპკარეკი თავანთნ მიწა-წყალს დაუბრეწენენ. მაგრამ ის არ ქმარა, რომ მათ მხოლოდ საშეოლება ეძლევთ დაბრეწენია. საჭიროა მთავრობამ საჩტლეკი განკარგულება მოახდინოს, რათა აპარეკეთი თავ-თავიანთ ადგილს დაუბრეწენენ. ჯერ კიდევ გრ. ვორონცოვ-დაშკოვის დროს სედლოლმდნენ აპარეკნებისათვის ადგილები ჩამოერთმიათ და უცხოთაოვის გადაეცთ, ამ გვარი ეკდა დღესაც არის. ჯიდიან აპარეკთა მიწა-წყალზე მოსულ ჯირანსაფლს და მათს მიწებსაც უცხოელებს იყენრთ აძლევენ. აპარაზი 40 სოფელი 5.974 ვ. 65 კ. იჯარით გაიცა. ამ გვარი პოლტიკა ადგილ ალეკუეთას ოწვევს ქართველთა შორის, მიუხედავად პოლიტიკური მიმართულებისა. ცენზორე ქართველთა გულის წყრომას არ ფუმებს,—აპარიელების მიწებს შესახებ დეპუტათა სიტყვებს იკერენ. აპარეკთა მიწის გადაცემა სომეხების ხელში ოწვევს აღშფოთებას არა მხოლოდ ქართველთა საზოგადოებაში, არამედ თვით სომხის დემოკრატიულ პრესაშიაც. აპარეკთა მიწებს რომ სომხები ეპატრონებიან, ეს გარეშეობა კაკასიაში ისეთ მდგომარეობას ჰქმნის რომ მშვიდობიანი ცხოვრება შეუძლებელი ხდება.

აპარის მიწებს მხოლოდ იჯარით რომ აძლევენ, ოფიციალი წყარობით შემიძლიან დაგიმტკიცოთ, რომ ერთმა მინისტრთაგანმა უკვე ამოიარჩია თავისთვის 300 დესეტინა მიწა და უნდა თავის სახელზე დაიმტკიცოს. (შემარცხენენებიან აღშფოთების ხმა.)

თქვენ ამ დღეებში ძალიან ალეფეკებულნი იყავით, რომ მტერმა უმწეო სანატარეკი გემი „პორტუგალი“ ჩაესმინა. მაგრამ რატომ თქვენ არ აცხადებთ გულის წყრომას იმ მთავრობის აგენტებისადმი, რომლებიც ხალხს ბარეკენ, აწიოკებენ, სძარცვავენ, ძალმომრეობას ხმარობენ და სხვა მრავალ სისაძაგლეს სჩადიან? (მარცხნივ ტაშის ცემა).

ქალაქის საკრებულო

28 **მარტი.**

თავმჯდომარეობს ა. ი. ბატისოვი. ფეხზე ადგომით პატივი სცეს განსვენებულ პროფესორ კოვალევსკის ხსოვნას.

ეროობა.

თავმჯდომარე. 26 აპრილ მეფის ნაცვლის თავმჯდომარეობით თათბირი მოხდება საერობო რეფორმების შესახებ ამიერ კაკასიაში. მონაწილეობას მიიღებენ დაწესებულებათა წარმომადგენელნი. მე დავესწრები ნოგორც ქალაქის მოურავი, თანახმად მოწერილობისა, საბჭომ კოდეკ ერთი კაცი უნდა აირჩიოს თავის მხრივ. 2 კაცი ცოტაა ქალაქის ბინა და შუამდგომლობა უნდა აღეძრა, რომ ჩვენ წარმომადგენელთა რიცხვი გამრავდეს. ეხლა კი ერთი კაცი უთუოდ უნდა აირჩიოს საბჭომ.

ხმ. გ. თუმანოვი. მე გამეზიარნა ბატონ თუ სხვა ვინმეს, ეს სულ ერთია, მხოლოდ დირეკტივება უნდა მისცეს საბჭომ თავისს დელეგატებს.

საბჭომ ერთხმად აირჩია თავისს წარმომადგენლად გ. მ. თუმანოვი და ამასთანავე დაადგინა: აღძრას შუამდგომლობა, რომ ქალაქის წარმომადგენლობა თათბირში გაფართოებულ იქმნას. ამასთანავე საბჭომ აირჩია საგნგებო კომისია, რომელსაც საერობო საკითხი ყოველ მხრივ უნდა გამოარკვიოს და საკმაო მასალა მისცეს ქალაქის თვითმართველობის წარმომადგენელებს. კომისიაში არჩეულ არიან: ხ-ბი ბაბოვი, ა. მ. არლუთინსკი, გ. ეურული, ს. ჭრელაშვილი, თავ. ვანნიძე, მიტაკვენი, ხუნენცი, ვესელეფროოვი, ეფანგულოვი და ა. არუთიანინი.

ეკ. სტეფანოვის მოღვაწეობის აღნიშვნა.

2 აპრილს 25 წელიწადი სრულდება, რაც ეკმინი გ. ი. სტეფანოვი ქალაქის სასანიტარო-სამკურნალო ინსპექტორად არის. თავმჯდომარემ წინადადება მისცა საბჭოს, რომ რითიმე აღნიშნოს მოღვაწეობა ბ-ნ სტეფანოვისა. საბჭომ ირჩია ა. ი. ხატისოვი, ა. მ. არლუთინსკი და ხმ. ლურკეენი, რომელნიც ქალაქის თვითმართველობის მხრივ მიულოცავენ სტეფანოვს ეს ეტრნს მიართმევენ.

ანჯარისათვის

მის იმპერატორობით უდიდებულესობის მეფის ასულის ტატიანას კომიტეტში (პეტროგრადში) გადმოსვეწილთა მომწყობ ბიუროს წევრმა ნაფიც ვეკილმა დ. ზ. ჭიაბრიშვილმა შემდეგი განცხადება შეიტანა: მწარეა აპარეკის ხვედრი. ამ ხალხმა დაკარგა სახლ-კარი, სარჩო-საბადებელი. მშიერ-მწყურვალმა ხალხმა მრავალად მიაშურა საქართველოს სხვა ნაწილებს და იქ დამშეფულთა რიცხვი კიდევ უფრო გაიზარდა. მიწის დამეშვებება, რასაკვირველია, საქართველოში მეტად შემცირდა ამ ომის დროს. ამ ერეკბრივად დაეძალებეოდენ ქვეყანაში მრავალად მიაშურეს აპარეკნმა, რომელნიც თავის ეკრიდან აპყარა ომმა და ბნელ ძალების მეეადნეეობამ, რომელნიც წყალს ამღვრევდენ რომ თევზი უკეთ დაეჭიოთ, ეერაფრით ვერ შეცვლილი ქართველ საზოგადოების მტკიცე რწმენას, რომ ეორონკოოვის თავრობას „აპარეკნის ეიალტა“ უკარნახა თვით აპარეკების მანდარინის ბაღებას მიმნიდველობამ, რომელიც დიდს მადას ფლეიმებდა აპარეკების „ეეეილ მეზობლებს“, და რომელმაც ოჯარით აიღეს აქაური გეეეარნებული მრავალი სოფელი. მხოლოდ მის ინიციატორობით ფალალუსოოს კაკასიის მეფის ნაცვლის ძლიერმა ხმამ, რომ აპარეკნ ისევე დახმარებოდენ, როგორც სხვა გადმოხეეწილებს, ვინს მოიყვანა მეტად ვათამამებული ქვეყნის მხსნელები. მაგრამ როგორია ეს დახმარება? გადმოხეეწილებზედ დახარჯეულ მრავალ მილიონებიდან ქართულ საქეეელ მოქმედეო საზოგადოებამ მიიღო მხოლოდ 26,000 მან. ვ. ვ. ნიკიტინი, კაკასიანი ყოფნის დროს კაკასიის კომიტეტს შეეკითხებია—თუ რა გაკეთდა უბედურ აპარეკებისთვის. კომიტეტს გამგეს რ. ა. პაველოვს უპასუხებია: 35,000 მან. გაეგზავნა ბათომის კომიტეტს ბალალეკ ამას ამბობდა, სომხეთლეზედ ძლიერ შორს იყო. ეს 35,000 მანეთი მოხმარდა არიგინის და არდანუჯის სოსმეზს. ამას ისიც უნდა დაეუპატოთ, რომ საქართველოში მოუსავლობის გამო ხალხს სარჩო არ ამაღია და ამავე დროს ჩრდილოეთ კაკკასიაში მრავალი მილიონი ფუთი სიმინდი იშოვება. სიმინდი ღუბეა და დამშეული ხალხს და გადამხეეწილ აპარეკებს ლუკმა ვერ უშოვია. ამა თუ იმ სახით საჭიროა დაუკუნენელი დახმარება.

მორიგი საპითხეგი

გადასახადთა გამწერ საბაზრო საკრებულოებში.

კავკასიის უმაღლესმა მთავრობამ უბრძანა ყველა სამაზრო გადასახადთა გამწერ საკრებულოებს ეხლავე, მომავალ აპრილში, შეუდგნენ, მომავალ სამის წლისათვის (1918—1920 წ. წ.) საერობო ხარჯთა აღრიცხვების პროექტების შედგენას ყოველ მაზრისთვის.

როგორც ვიცით, ამიერ-კავკასიაში ჯერ არაა შემოღებული საერობო-თვითმართველობა და სამაზრო საერობო გამგეობათა მოვალეობას ჯერ-ჯერობით ასრულებენ სამაზრო გადასახადთა გამწერი საკრებულოები. ამ საკრებულოებში შედიან ადგილობრივ მცხოვრებთა რაოდენობისა, სხვა და სხვა სანონლო და საზოგადოდ ადეკმ-მიცემობის რაოდენობის შესახებ. ეს ხალი გამოადგება გადმა ბმრის ხალხს ბარეთვე როგორც უმოკლესი გზა კახეთის რკინის ბილს სადგურ-ბამდე. ამასთანავე სამაზრო საკრებულოებმა ეეეეკეალა უნდა დაადგინონ—ეეთხოეს გუბერნატორს გაგზავნონ საალმენელო განყოფილების ტეხნიკეი ხსენებეულ ხიდის პროექტისა და ხარჯთ-აღრიცხეის შესაგებენად.

2) სიენნიეის საკრებულოს უნდა დაადგინონ, რომ საერობო თანხიდან შემწეეობა ეძლოოს მარიამის საქალაბო სასწავლებელს არა ნაკლებ 2 ათას მანეთისა წელიწადში, დადგენილებასთან ერთად საერობო საკრებულოს უნდა წარუდგინოს სასწავლებლის ანგარიში.

3) თეფლეის საკრებულოს უნდა ითხოვოს, რომ საერობო კასიდან მიეცეს შემწეეობა სავაჭო პოოგიმნაზიას სტიპენდიების შესანახად პირველდაწყებით და მოსაზრდებელ კლასებში.

4) სიენნიეისა და თეფლეის საკრებულოებმა ერთსა და ისავე დროს უნ-

ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝ

მხარე მეფურ დუმილისა...

ვიცი მხარე ჯდოსნერი, ენახე ხიზმის გაცხადებით,
ვერ შეიმენთ მშიერნო, ცრემლით ნაშენი ვერ მისწვდებით..
იქ შორიან სული ჩემი აეზნებული ცისკრის ხმებით..
და თქვენ, ყმანო სამარისა,
მიწაზედან როკი ჰკვდებით
სამეფოსო სამშობლოსა, ხომ არიდეს ელოდებით?!.
მე კი, ვიცი მხარე წუნარი, ჩემგან არის შენათხუელი,

თქვენი სეფიდთ დაკანცული,
მოისწრაფის იქით სული..
იქ, ლაკვარდიც არის ნაზი და სათფთი ეით მეპკელ,
იქ, სიმშეფდს აეისკოოვნებს
შეიდად ზლილი ცისარტყელა..
იქ ოენებაც არის ამო და ყვავილიც არა სპკნნის,—
ოიკნებე ინ კოოსაზე, რომელიც არ გაცივდების..
ოიკნებე სიმღერაზე,—ბაღნის ნამად დაადნების,
—მხარე მეფურ დუმილისა
და სამშობლო უკვდავების...

ჩამავალ მზეს, ოოს ფუქერი, დამეხსენით მიწის ხმებო!
მაურს გაღეფილ ზამბახებთან
ფუნოლაზე ვიოოკენბო...
მსურს ფიქრებიე იყოს წყანარი
და ოოენება იყოს ნაზი,
მსურს ვარსკვლავად იქცეს სიტყვა ეტრატზედან დანაბაზი..
მსურს მიიფწვდე სიიოფლოს..
—ღამის ეტლით ვინა ფრინნავს..
ხან ცეცხლს ფრქვევს ეგზნებულს, ტ ხან ცეცხლიე ხეოლ უბზინავს..

ხან ყვავილებს აეყვავებს თავის მეფურ გულისთქმისთვის,
ხან დაეკენობს საბრალისად, ნეტავ რადა, ნეტავ რისთვის?!
ა ქ, არა ხარ ზე ბეფნიდო, აქ არ ჭსუფვე ძალთა-ძალო...
ა ქ მსურს ბავშეურს შენს ეიღინან, თუ როგორმე დაეეეალო..
ა ქ, ეს ხარე ეშეენიერობს, ეკედავებინს ძალთა ვამო
აქ სამშობლო სულისაა, სულეენო, სამედამო...

როს იკნეეა ლოცვა ჩემი, აქ მოისმენთ სიტყვას მეფურს
და ვინ შეეა გაშლილ კარავს,
ვინ მიაგებს ამ სიფეხურს?!

როს ისმოფის გედის ჰანგი,
სულში ჩადგა გაზაფხეალი
შეეიმოსე ეკრიკეენებით, ვით ჭაბეეი მეფის-ფული..
ავეეგზნე და ცეცხლად ვიქეეკ, მერანზედან ზეოთავეს სული.
და მოვფრინავ ხეელი რახტით, ბრძოლის ენნით ფერ-ფსუელი!.

აქ შეეეეენ მფეფარეეა, აქ მსურს ტახტზე ვიგვირგვინო,
გზა მიეკეთ ჯაბეეკ მეფეს, მიაგეგეთ თასით ღეინო!..

დაამზადეთ პორფიერები, დაამზადეთ ფარჩეეული,
ბისონი და ალმასები, ქერეეშთაგან დარჩეეული..
იზეიმეთ!
და სიეოცხლეე, ამას იქით ეუნდა სჩქეფეო,
სულს სამშობლოო აწ ეუნახავს, ეუნოეი სულს სამეფო!..

გ. ლეონიძე.

— ოლსანიშნავია, რომ ადგილობრივ უმაღლეს დაწყებითი სკოლის გალოსის ქართველი მასწავლებელი ქართველ მოწაფეებს რუსულად აგალობებს ეკლესიაში.

ოზურგეთი. (ზემო ქართლი).

18 მარტს აქ მოხდა მამასახლისის არჩევა ოსიაურის საზოგადოების. ირჩიეს ერთხმად ბ-ნი თ. ჩალაძე. ბ-ნი ჩალაძე მეტად კეთილი და პატიოსანი კაცია, მასთან მართლმსაჯული, მიუდგომელი, მშვიდობიანობის ჩამოგდები ხალხში, ერთი სიტყვით ყოველივე სიკეთით სავსე და მეტთან დაინტერესებული თავისი მომმეთა ბედით. ხალხს მისი დიდი იმედი აქვს, რომ იგი ჩამოგდებს თავის საზოგადოებაში მყოფარ ცხოვრებას და გასწორებდეს ხალხს ყოველივე მავნე ბარბიდან და ხალხს მისცემს საშუალებას ნაყოფიერათ იმუშაოს.

ᲙᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲡᲐᲒᲠᲝ

28 **მარტი.**

თავმჯდომარეობს ა. ი. ბატისოვი. ფეხზე ადგომით პატივი სცეს განსვენებულ პროფესორ კოვალევსკის ხსოვნას.

ეროობა.

თავმჯდომარე. 26 აპრილ მეფის ნაცვლის თავმჯდომარეობით თათბირი მოხდება საერობო რეფორმების შესახებ ამიერ კაკასიაში. მონაწილეობას მიიღებენ დაწესებულებათა წარმომადგენელნი. მე დავესწრები ნოგორც ქალაქის მოურავი, თანახმად მოწერილობისა, საბჭომ კოდეკ ერთი კაცი უნდა აირჩიოს თავის მხრივ. 2 კაცი ცოტაა ქალაქის ბინა და შუამდგომლობა უნდა აღეძრა, რომ ჩვენ წარმომადგენელთა რიცხვი გამრავდეს. ეხლა კი ერთი კაცი უთუოდ უნდა აირჩიოს საბჭომ.

ხმ. გ. თუმანოვი. მე გამეზიარნა ბატონ თუ სხვა ვინმეს, ეს სულ ერთია, მხოლოდ დირეკტივება უნდა მისცეს საბჭომ თავისს დელეგატებს.

საბჭომ ერთხმად აირჩია თავისს წარმომადგენლად გ. მ. თუმანოვი და ამასთანავე დაადგინა: აღძრას შუამდგომლობა, რომ ქალაქის წარმომადგენლობა თათბირში გაფართოებულ იქმნას. ამასთანავე საბჭომ აირჩია საგნგებო კომისია, რომელსაც საერობო საკითხი ყოველ მხრივ უნდა გამოარკვიოს და საკმაო მასალა მისცეს ქალაქის თვითმართველობის წარმომადგენელნს. კომისიაში არჩეულ არიან: ხ-ბი ბაბოვი, ა. მ. არლუთინსკი, გ. ეურული, ს. ჭრელაშვილი, თავ. ვანნიძე, მიტაკვენი, ხუნენცი, ვესელეფროოვი, ეფანგულოვი და ა. არუთიანინი.

ეკ. სტეფანოვის მოღვაწეობის აღნიშვნა.

2 აპრილს 25 წელიწადი სრულდება, რაც ეკმინი გ. ი. სტეფანოვი ქალაქის სასანიტარო-სამკურნალო ინსპექტორად არის. თავმჯდომარემ წინადადება მისცა საბჭოს, რომ რითიმე აღნიშნოს მოღვაწეობა ბ-ნ სტეფანოვისა. საბჭომ ირჩია ა. ი. ხატისოვი, ა. მ. არლუთინსკი და ხმ. ლურკეენი, რომელნიც ქალაქის თვითმართველობის მხრივ მიულოცავენ სტეფანოვს ეს ეტრნს მიართმევენ.

ᲐᲜᲯᲐᲠᲘᲡᲗᲕᲘᲡ

მის იმპერატორობით უდიდებულესობის მეფის ასულის ტატიანას კომიტეტში (პეტროგრადში) გადმოსვეწილთა მომწყობ ბიუროს წევრმა ნაფიც ვეკილმა დ. ზ. ჭიაბრიშვილმა შემდეგი განცხადება შეიტანა: მწარეა აპარეკის ხვედრი. ამ ხალხმა დაკარგა სახლ-კარი, სარჩო-საბადებელი. მშიერ-მწყურვალმა ხალხმა მრავალად მიაშურა საქართველოს სხვა ნაწილებს და იქ დამშეფულთა რიცხვი კიდევ უფრო გაიზარდა. მიწის დამეშვებება, რასაკვირველია, საქართველოში მეტად შემცირდა ამ ომის დროს. ამ ერეკბრივად დაეძალებეოდენ ქვეყანაში მრავალად მიაშურეს აპარეკნმა, რომელნიც თავის ეკრიდან აპყარა ომმა და ბნელ ძალების მეეადნეეობამ, რომელნიც წყალს ამღვრევდენ რომ თევზი უკეთ დაეჭიოთ, ეერაფრით ვერ შეცვლილი ქართველ საზოგადოების მტკიცე რწმენას, რომ ეორონკოოვის თავრობას „აპარეკნის ეიალტა“ უკარნახა თვით აპარეკების მანდარინის ბაღებას მიმნიდველობამ, რომელიც დიდს მადას ფლეიმებდა აპარეკების „ეეეილ მეზობლებს“, და რომელმაც ოჯარით აიღეს აქაური გეეეარნებული მრავალი სოფელი. მხოლოდ მის ინიციატორობით ფალალუსოოს კაკასიის მეფის ნაცვლის ძლიერმა ხმამ, რომ აპარეკნ ისევე დახმარებოდენ, როგორც სხვა გადმოხეეწილებს, ვინს მოიყვანა მეტად ვათამამებული ქვეყნის მხსნელები. მაგრამ როგორია ეს დახმარება? გადმოხეეწილებზედ დახარჯეულ მრავალ მილიონებიდან ქართულ საქეეელ მოქმედეო საზოგადოებამ მიიღო მხოლოდ 26,000 მან. ვ. ვ. ნიკიტინი, კაკასიანი ყოფნის დროს კაკასიის კომიტეტს შეეკითხებია—თუ რა გაკეთდა უბედურ აპარეკებისთვის. კომიტეტს გამგეს რ. ა. პაველოვს უპასუხებია: 35,000 მან. გაეგზავნა ბათომის კომიტეტს ბალალეკ ამას ამბობდა, სომხეთლეზედ ძლიერ შორს იყო. ეს 35,000 მანეთი მოხმარდა არიგინის და არდანუჯის სოსმეზს. ამას ისიც უნდა დაეუპატოთ, რომ საქართველოში მოუსავლობის გამო ხალხს სარჩო არ ამაღია და ამავე დროს ჩრდილოეთ კაკკასიაში მრავალი მილიონი ფუთი სიმინდი იშოვება. სიმინდი ღუბეა და დამშეული ხალხს და გადამხეეწილ აპარეკებს ლუკმა ვერ უშოვია. ამა თუ იმ სახით საჭიროა დაუკუნენელი დახმარება.

მორიგი საპითხეგი

გადასახადთა გამწერ საბაზრო საკრებულოებში.

კავკასიის უმაღლესმა მთავრობამ უბრძანა ყველა სამაზრო გადასახადთა გამწერ საკრებულოებს ეხლავე, მომავალ აპრილში, შეუდგნენ, მომავალ სამის წლისათვის (1918—1920 წ. წ.) საერობო ხარჯთა აღრიცხვების პროექტების შედგენას ყოველ მაზრისთვის.

როგორც ვიცით, ამიერ-კავკასიაში ჯერ არაა შემოღებული საერობო-თვითმართველობა და სამაზრო საერობო გამგეობათა მოვალეობას ჯერ-ჯერობით ასრულებენ სამაზრო გადასახადთა გამწერი საკრებულოები. ამ საკრებულოებში შედიან ადგილობრივ მცხოვრებთა რაოდენობისა, სხვა და სხვა სანონლო და საზოგადოდ ადეკმ-მიცემობის რაოდენობის შესახებ. ეს ხალი გამოადგება გადმა ბმრის ხალხს ბარეთვე როგორც უმოკლესი გზა კახეთის რკინის ბილს სადგურ-ბამდე. ამასთანავე სამაზრო საკრებულოებმა ეეეეკეალა უნდა დაადგინონ—ეეთხოეს გუბერნატორს გაგზავნონ საალმენელო განყოფილების ტეხნიკეი ხსენებეულ ხიდის პროექტისა და ხარჯთ-აღრიცხეის შესაგებენად.

2) სიენნიეის საკრებულოს უნდა დაადგინონ, რომ საერობო თანხიდან შემწეეობა ეძლოოს მარიამის საქალაბო სასწავლებელს არა ნაკლებ 2 ათას მანეთისა წელიწადში, დადგენილებასთან ერთად საერობო საკრებულოს უნდა წარუდგინოს სასწავლებლის ანგარიში.

3) თეფლეის საკრებულოს უნდა ითხოვოს, რომ საერობო კასიდან მიეცეს შემწეეობა სავაჭო პოოგიმნაზიას სტიპენდიების შესანახად პირველდაწყებით და მოსაზრდებელ კლასებში.

4) სიენნიეისა და თეფლეის საკრებულოებმა ერთსა და ისავე დროს უნ-

და დადგინონ, რომ ამიერ-კავკასიის საერობო კასისა და მოწად

მეტედგის დეპარტამენტის ხარჯით აშენდეს, მოეწყოს და გიახლას,—როგორადაც ეს დადგენილია ამ რამდენსამე წლის წინად გამოცემულ კანონით—ჩუქლაყის სახაზინო მამულში მეღვინეობის საოთა დიადი ხარისხისა მიიხეკ. მართალია ამ საკითხის შემოზავება იკისრა მეეანახოობის და მეღვინეობის თბილისის კომიტეტმა, მაგრამ ადგილობრივ მოღვაწეთა ხმა მაინც ძლიერ დაიჭარეს ამ საქმის განხორციელებას.

5. თბილისისა, თელავისა და სიღნაღის საკრებულოებმა უნდა აღძრან დასაბუთებული შუამდგომლობა ეახეთის რკინის გზის საგზურებთან მისავალ გზების გაკეთების შესახებ, რომ ეს გზები გაკეთდეს ამიერ კავკასიის საერობო თანხიდან, გარდა ამისა უნდა დადგინონ, რომ გაგზავნილ იქმნან საგუბერნო სამმართველოს საგზაშენებლო განყოფილების ტეხნიკები ხსენებულ მისავალ გზების პროექტების და ხარჯთ-აღრიცხვების შესადგენად.

6) თბილისისის საკრებულომ უნდა დადგინონ, რომ ეახეთის რკინის გზის ხიდი მდინარე ირონზე ისე მოეწყოს, რომ ზედ მეურმეებს შეეძლოთ სიარული. ამისთვისაც საჭიროა საბუთებისა, პროექტებისა და ხარჯთ-აღრიცხვების წარდგენა.

7) გორისა, თბილისისა და სიღნაღის საკრებულო ულობენ უნდა დადგინონ, რომ საერობო კასიდან შეეძენილ იქმნას ტარატორები, რომლებითაც მუშა ხელისა და მუშა საქონლის უზოგნელობისა გამო, რაიც გამოწყვეულია ომიანობისაგან,—მოიხეხის ისეთი დიდი მინდვრები, როგორიცაა შორაპის მინდორი (800 ათასი დესეტინა) სიღნაღის მაზრაში და დიდი დაცემული მინდვრები თბილისის და გორის მაზრებში *) ეს ტარატორები ჩაპპრიფეს სამაზრო აგრონომიულ პერსონალს—ინსტრუქტორებს—ტეხნიკოსებს და ინსტრუქტორებს, რომლებიც უკვე იღებენ ჯამაგირს საერობო თანხიდან.

8) თბილისის ბრა-კერკეს სკოლაც და საზოგადოებამ უნდა აღძრან შუამდგომლობა თბილისის სამაზრო გადასახადთა გამზერ საკრებულოს შეამავლობით, რათა მიეცეთ შემწეობა საერობო თანხიდან; ამასთანავე ეხეთ ეს ეს ეს